

Ірина Єрко

к. геогр. н., доцент кафедри туризму та готельного господарства,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, Україна,
e-mail: ierko@vnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>

Анастасія Гринасюк

к. геогр. н., ст. викладач кафедри туризму та готельного господарства,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, Україна,
e-mail: a.r.hrynasiuk@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9690-341X>

Лілія Громко

к. е. н., доцент кафедри туризму та готельного господарства,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, Україна,
e-mail: hromko.lilia@vnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-9437-9071>

Надія Мельник

к. геогр. н., доцент ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
вул. Університетська, 14, м. Ужгород, 88000, Україна,
e-mail: nadiia.chyr@uzhnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-2077-595X>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ЛУЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Охарактеризовано географічні межі, склад Луцької територіальної громади. Проаналізовано особливості розвитку закладів готельно-ресторанного господарства Луцької територіальної громади. Визначено динаміку кількості туристів, які відвідували м. Луцьк. Проаналізовано динаміку обсягу туристичних надходжень до бюджету м. Луцьк. Досліджено кількість закладів тимчасового розміщення Луцької територіальної громади (Луцької ТР). Проаналізовано співвідношення кількості осіб які залишились та не залишились на ночівлю в Луцької ТР. Досліджено тривалість перебування туристів у м. Луцьк. Проаналізовано динаміку розвитку закладів ресторанного господарства Луцької ТР. Дано аналіз цінової політики та цінових сегментів ринку Луцької ТР.

Охарактеризовано основні проблеми готельно-ресторанного господарства Луцької територіальної громади, а саме: недостатній рівень задоволеності вимог споживачів; недостатньо добре розвинута система управління якістю на підприємствах; переважна орієнтація представників ресторанного господарства не на якість своєї продукції, а на матеріальне забезпечення закладу; недостатньо високий рівень управління закладами, низький рівень лідерських якостей у керівників закладів; дуже часто прерогативою закладу є кількість продукції, а не її якість; недостатньо кваліфікований рівень персоналу закладів, а отже і низька якість обслуговування; недостатня рекламна діяльність закладів; недосконала іміджева стратегія ресторанного закладу.

Вирішення та вдосконалення даних проблем дасть змогу підприємствам готельно-ресторанного господарства збільшити кількість споживачів; сприятиме зростанню ефективності роботи підприємства, як наслідок збільшення прибутковості закладів; підвищення ефективності менеджменту закладу; зростання якості послуг та рівня обслуговування; поліпшення сприйняття споживачами іміджу та репутації підприємства; відкриє можливість закладам вийти на міжнародний ринок та збільшити кількість споживачів. Метою дослідження є обґрунтування особливостей розвитку готельно-ресторанного господарства Луцької територіальної громади. При дослідженні теми в роботі було використано такі наукові методи: статистичний метод, метод порівняльного аналізу, методи узагальнення, класифікації, систематизації, розрахунковий метод.

Ключові слова: готельно-ресторанне господарство, Луцька територіальна громада, готель, ресторан, туристичний збір, цінова політика.

Як цитувати: Єрко І., Гринасюк А., Громко Л., Мельник Н. Особливості розвитку готельно-ресторанного господарства Луцької територіальної громади. *Часопис соціально-економічної географії*. 2022. Вип. 32. С. 79-88. <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2022-32-09>

In cites: Ierko, I., Hrynasiuk, A., Hromko, L., Melnyk, N. (2022). Features of development of hotel and restaurant economy of Lutsk territorial community. *Human Geography Journal*, 32, 79-88 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2022-32-09>

Постановка проблеми. Сьогодні сфера гостинності, як ніколи раніше, веде активну боротьбу за збереження своїх позицій на ринку, а й життєдіяльності загалом. Наслідком усіх змін є різке зниження попиту на готельно-ресторанні послуги. Непередбачувані та надзвичайні ситуації, пов'язані з впливом пандемії коронавірусу стали поштовхом до впровадження у своїй роботі інновацій, змін та перебудов. Підприємства індустрії гостинності, як одні з найчутливіших до будь-яких економічних, політичних чи інших факторів, повинні шукати нові шляхи виходу з кризи, прагнучи при цьому бути прибутковими та конкурентоздатними. Дані перебудови торкнулись і підприємств готельно-ресторанного господарства Луцької територіальної громади. Місто Луцьк та його околиці, що є одним з популярних туристичних дестинацій Західної України, повинен зустрічати своїх гостей якісно, гостинно та широко. Дану місію, в першу чергу, покладено на заклади розміщення та харчування, як візитівку та перше враження туристів. Тому розвиток закладів готельно-ресторанного бізнесу Луцької територіальної громади розглядається як один з шляхів виходу з кризи, спричиненою COVID-19, та спосіб залишатись затребуваними на ринку послуг. Все це й визначило актуальність теми дослідження.

Дослідженням розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства присвячено ряд наукових праць вітчизняних вчених: Н. Ю. Балацька [2] досліджувала ресторанный бізнес в умовах пандемії; В. І. Новикова [9] досліджувала готельні підприємства як звичайну інфраструктуру туристичної діяльності; Р. А. Муха [8] провела дослідження стану готельно-ресторанної індустрії України та вплив пандемії covid-19 на неї; М. В. Семикіна, С. Р. Пасека, М. В. Бугаєва [12] досліджували розвиток підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу в контексті формування прогресивної корпоративної культури. Серед вітчизняних вчених слід виділити дослідження готельно-ресторанних послуг регіонального аспекту у працях: М. М. Лячшук, І. В. Єрко [4, 6] досліджували сучасні тенденції готельно-ресторанного бізнесу рекреаційного району та діяльність готельних підприємств Волинської області та міста Луцьк; Р. Р. Мазурець [7] досліджував сучасний стан та проблеми розвитку готельної індустрії Волинської області; Л. І. Стешенко, І. А. Савченко [14] досліджували деякі показники територіальної диференціації готельного господарства Волинської області. Однак питання досить складне та потребує постійної актуалізації.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей розвитку готельно-ресторанного господарства Луцької територіальної громади.

При дослідженні теми в роботі було використано такі наукові *методи*: статистичний метод, метод порівняльного аналізу, методи узагальнення, класифікації, систематизації, розрахунковий метод.

Результати дослідження. Луцька територіальна громада географічно знаходиться у північно-західній

частині України, на південному сході Волинської області.

До складу громади входять 1 місто, 1 селище міського типу та 34 села. Склад громади: місто Луцьк, Прилуцький старостинський округ, який включає села Прилуцьке, Дачне, Жабка, Сапогове, а також території приєднаних сіл: Жидичин, Клепачів, Кульчин, Липляни, Небіжка, Озерце, Забороль, Антонівка, Великий Омеляник, Всеволодівка, Олександрівка, Одерати, Городок, Сьомаки, Шепель, Заболотці, Охотин, Княгининок, Буків, смт Рокині, Брище, Змінець, Милушин, Милуші, Моташівка, Сирники, Тарасове, Боголюбів, Богушівка, Озденіж, Іванчиці (рис. 1).

У сучасному вигляді громада утворена відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 708-р.

Площа Луцької міської територіальної громади: 38 257,43 га (382,57 км²). Чисельність наявного населення Луцької міської територіальної громади станом на 1 січня 2021 року становить 244 577 осіб [5].

Луцька міська територіальна громада та її столиця – місто Луцьк є одним з найпривабливіших міст України для інвестування, життя і роботи. Місто має розвинену інфраструктуру та соціальну сферу, високий промисловий та науковий потенціал, сприятливий підприємницький клімат та чисту екологію.

Місто має розвинуту мережу торговельних об'єктів, закладів ресторанного господарства та об'єктів сфери послуг. В Луцьку нараховується понад 305 об'єктів ресторанного господарства. Одночасно Луцьк у своїх готелях може прийняти більше 1000 осіб [5].

Туристична галузь набуває дедалі більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні, у тому числі для міста Луцька. Останнім часом спостерігається тенденція зростання кількості суб'єктів туристичної діяльності. Щороку збільшується обсяг наданих туристичних послуг.

Важливим показником аналізу підприємств готельно-ресторанного господарства у Луцькій територіальній громаді є туристичні потоки. Аналізуючи динаміку туристичних потоків, можемо стверджувати, що темпи їх росту безпосередньо пов'язані із розвитком сфери гостинності.

Відповідно до маркетингових досліджень, проведених соціологічною агенцією «ФАМА» на замовлення управління туризму та промоції міста, Луцьк у 2017 році відвідало 285 846 туристів, у 2019 році – 302 705 туристів [5].

Зростання кількості туристів свідчить про потужну промоцію міста та його околиць, розвиток туристичної інфраструктури та закладів готельно-ресторанного господарства, що завжди готові запропонувати цікавий унікальний продукт кожному відвідувачу міста. У зв'язку з поширенням пандемії коронавірусу та впровадженням локдауну, у 2020 році дослідження кількості туристів не проводились, але, аналізуючи показники туристичної діяльності по Україні, можна стверджувати, що кількість відвідувачів значно зменшилась. Значна кількість готелів та закладів харчування були закриті, або ж підлягали жорстким карантинним обмеженням.

Пандемія COVID-19 у 2019-2021 рр. здійснила значний вплив та внесла певні корективи у функціонування як світової та національної економіки, так і на діяльність закладів готельно-ресторанної сфери, які тривають і досі. Сьогодні готельно-ресторанний бізнес, як ніколи раніше, веде активну боротьбу за збереження своїх позицій на ринку, а й життєдіяльності загалом. Науковці стверджують, що у 2020 році були втрачені мільярди доларів, багато аналітиків

вважають, що міжнародні подорожі та туризм повернуться до нормального рівня до пандемії приблизно до 2025 року. У 2020 році індустрія гостинності України пережила чи не найбільш кризовий період за всю історію незалежності. Навесні попит впав на рекордні 90–95 %. Готелі масово закривалися або консервували частину номерного фонду, клієнти скасовували бронювання [15].

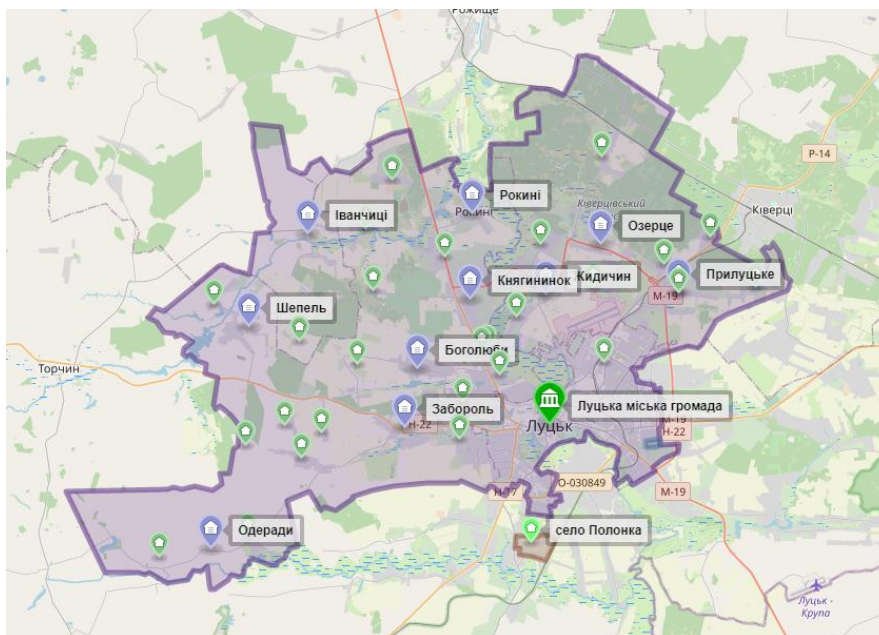

Рис. 1. Межі та склад Луцької територіальної громади [5]
Fig. 1. Boundaries and composition of the Lutsk territorial community [5]

Важливим показником розвитку діяльності підприємств сфери гостинності є обсяг туристичного збору. Відповідно до Податкового кодексу України, платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які перебувають на території адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового прожи-

вання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк. Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею) та зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання [10].

На рис. 2 відображено динаміку обсягу туристичних надходжень до бюджету міста Луцьк за 5 років.

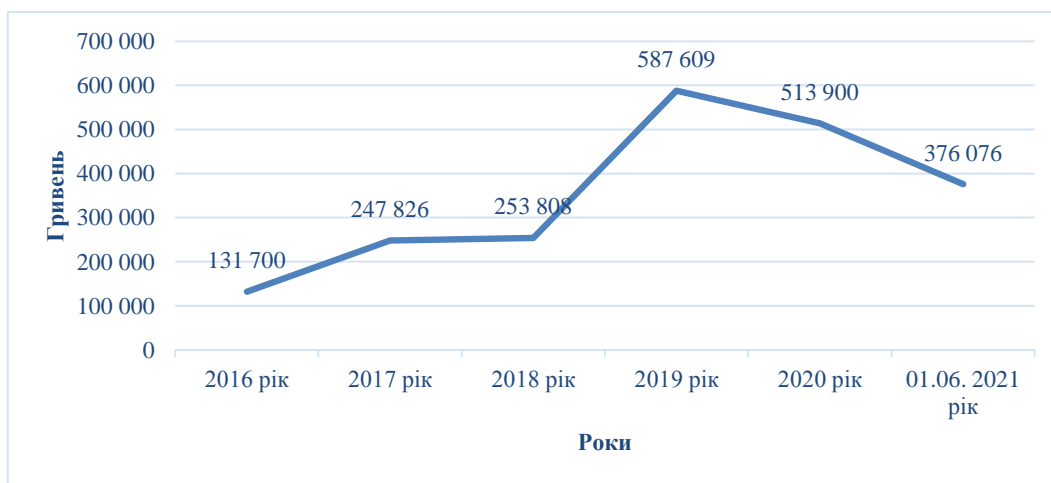

Рис. 2. Динаміка туристичного збору за 2016-2021 роки м. Луцьк [5]
Fig. 2. Dynamics of the tourist tax for 2016-2021 in the city of Lutsk [5]

Отже, з 2016 по 2019 рік спостерігається зростання кількості туристичних надходжень. Якщо у 2016 році цей показник становив 131 700 гривень, то вже у 2019 майже в 4,5 рази більше і становив свого піку – 587 609 грн. Збільшення надходжень туристичного збору свідчить про позитивну динаміку туристичної привабливості Луцька, адже туристичний збір – своєрідний індикатор розвитку сфери гостинності. Для 2020 року характерне деяке зменшення у зв'язку з початком пандемії COVID-19, скорочен-

ням туристичних поїздок і послуг, наданих готельними підприємствами.

За даними виконавчого комітету Луцької міської ради [5], у Луцькій ТГ існує розвинена готельна мережа. Станом на 01.06.2021 у громаді можливо комфортно розмістити понад 1340 гостей: 1108 осіб – у 23 сучасних готелях, 233 особи – у 7 сучасних хостелах, які задовольняють потреби економних туристів (табл. 1, 2).

Таблиця 1

**Готелі Луцької територіальної громади [5]
Hotels of the Lutsk Territorial Community [5]**

№	Готель	Кількість номерів	Кількість ліжко-місць
1	Noble Boutique Hotel	35	55
2	Україна	23	148
3	Срібні лелеки	68	136
4	Світязь	83	140
5	Мотор	34	57
6	Профспілковий	48	94
7	Околиця	9	14
8	Кедем	60	121
9	Алекс	5	10
10	Mojo Boutique Hotel	22	46
11	Maximus	7	18
12	Версаль	11	22
13	Лучеськ (на стадії реконструкції)	-	-
14	Ірен	8	16
15	Patio di Fiori	15	28
16	Corner House	8	16
17	Пауер Хаус	15	17
18	Rhombus	17	33
19	Спейс Рент	20	40
20	Адреналін	12	26
21	Колобок	19	36
22	Формула+	15	25
23	Золота підкова	5	10
	Разом	539	1108

Таблиця 2

**Хостели Луцької територіальної громади (м. Луцьк) [5]
Hostels of the Lutsk territorial community (Lutsk) [5]**

№	Хостел	Кількість номерів	Кількість ліжко-місць
1	Софа	3	10
2	Хостел Волинського технікуму Національного університету харчових технологій	7	29
3	Друзі	6	22
4	Парасолька	9	32
5	Затишок	3	16
6	Lutsk G84	26	40
7	Арт-хостел «Адреналін»	12	84
	Разом	66	233

Статистичні дані Луцької міської ради дають можливість визначити кількість осіб, що залишаються у місті на ночівлю.

Як і у 2017 році, у 2019 майже половина відвідувачів приїжджають в місто на день та не залишаються на ніч (45,7%). Кількість осіб, які залишились на ночівлю, становить у 2017 році – 25,2%, у 2019 —

32,1%.

Важливим показником розвитку сфери гостинності є тривалість перебування туристів. За тривалістю перебування виділяють такі групи туристів, що відвідували м. Луцьк: Day off, Weekend, Vacation (табл. 3).

Таким чином, у 2019 році, порівняно з 2017,

збільшилась кількість поїздок «без ночівлі», зросла кількість поїздок «на вихідні» та значно скоротилось число поїздок типу «відпустка на тиждень».

У таблиці 4 відображено показники середньої тривалості перебування туристів у 2019 році в м. Луцьк.

Отже, сегмент «без ночівлі» – 5 годин, сегмент «1-2 доби перебування» – 2 дні, 1 ніч та сегмент «більше 3 діб перебування» – 8 днів, 7 ночей.

Майже на одному рівні за досліджуваний період 2017/2019 роки залишається ситуація із розміщенням на ніч: найпопулярніші місця для розміщення – в готелі, у родичів та друзів, на орендованій квартирі / в апартаментах. Спостерігається повільне скорочення популярності апартаментів, радше за все, на користь готелів (табл. 5).

Рисунок 3 відображає співвідношення різних типів розміщення туристів, що прибувають у місто.

Таблиця 3

Тривалість перебування туристів у м. Луцьк за 2017/2019 рр.
Length of stay of tourists in the city of Lutsk in 2017/2019

Тривалість перебування	2019 рік	2017 рік
Day off, без ночівлі	45,7 %	42,7 %
Weekend, 1-2 доби перебування	32,1 %	25,2 %
Vacation, більше 3 діб перебування	22,2 %	32,1%

*Розроблено авторами за даними виконавчого комітету Луцької міської ради

Таблиця 4

Середня тривалість перебування туристів м. Луцьк у 2019 році
The average length of stay of tourists in Lutsk in 2019

Середня тривалість перебування	2019 рік
Day off	5 год
Weekend	2 дні, 1 ніч
Vacation	8 днів, 7 ночей

*Розроблено авторами за даними виконавчого комітету Луцької міської ради

Таблиця 5

Типи розміщення на ніч туристів м. Луцьк у порівнянні 2019/2017 роки
Types of overnight accommodation for tourists in Lutsk compared to 2019/2017

Розміщення на ніч	2019 рік	2017 рік
Готель	16,6 %	13,9 %
Хостел	6,0 %	6,3 %
Орендована квартира	9,1 %	13,4 %
У родичів/друзів	21,2 %	21,2 %
Інше	0,8 %	3,5 %
Без ночівлі	46,4 %	41,7 %

*Розроблено авторами за даними виконавчого комітету Луцької міської ради

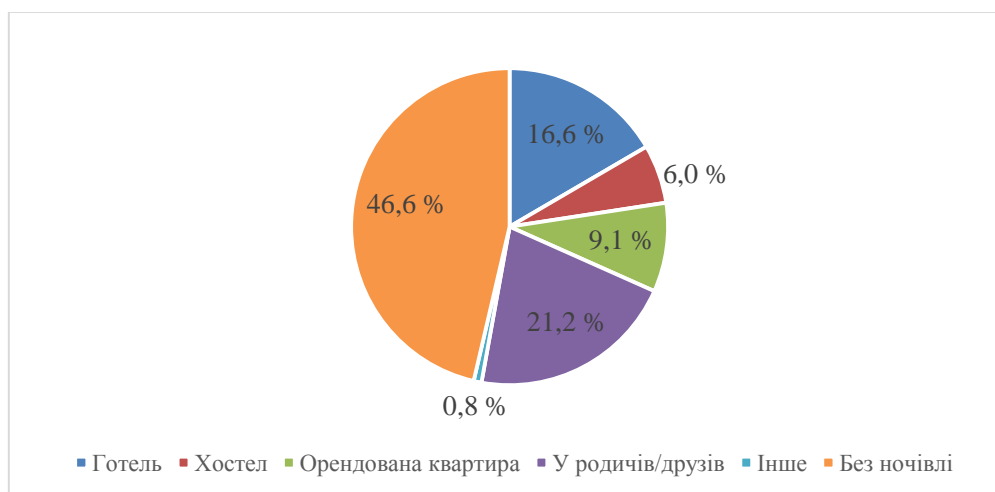

Рис. 3. Структура видів розміщення туристів у м. Луцьк за 2019 рік
Fig. 3. Structure of types of accommodation for tourists in the city of Lutsk for 2019

Отже, найвищу частку в структурі видів розміщення туристів становлять «у родичів/друзів». Однак, серед туристів, що не мають знайомих у місті, найбільшою популярністю користуються готелі на хостели на противазі орендованим квартирам, що свідчить про існуючий попит відпочиваючих на комфортне проведення дозвілля.

За даними виконавчого комітету Луцької міської ради [5], у м. Луцьк та Луцькій територіальній громаді існує розвинена мережа закладів ресторанного господарства. Станом на 01.01.2021 р. кількість закладів становило 314 одиниць, а саме: 295 у місті Луцьк та 19 в межах територіальної громади, які задовольняють потреби усіх категорій туристів.

Відповідно до показників Луцької міської ради

станом на 1 січня 2021 року, в Луцькій територіальній громаді діє 314 закладів ресторанного господарства. З них: 35 одиниць – бари, 73 одиниць – ресторани та 206 одиниць – кафе, кафетерії, кав'ярні, піцерії (рис. 4).

За відсотковим співвідношенням, кількість барів становило 11,2 %, кількість ресторанів – 23,2 %, кількість кафе, кафетеріїв, кав'ярень та піцерій – 65,6 %, що становить найвищу частку від загальної кількості закладів ресторанного господарства у громаді.

У таблиці 6 відображено динаміку кількості закладів ресторанного господарства міста Луцьк за 2018-2020 роки. Також вказано дані по кількості закладів у Луцькій міській територіальній громаді, не включаючи м. Луцьк.

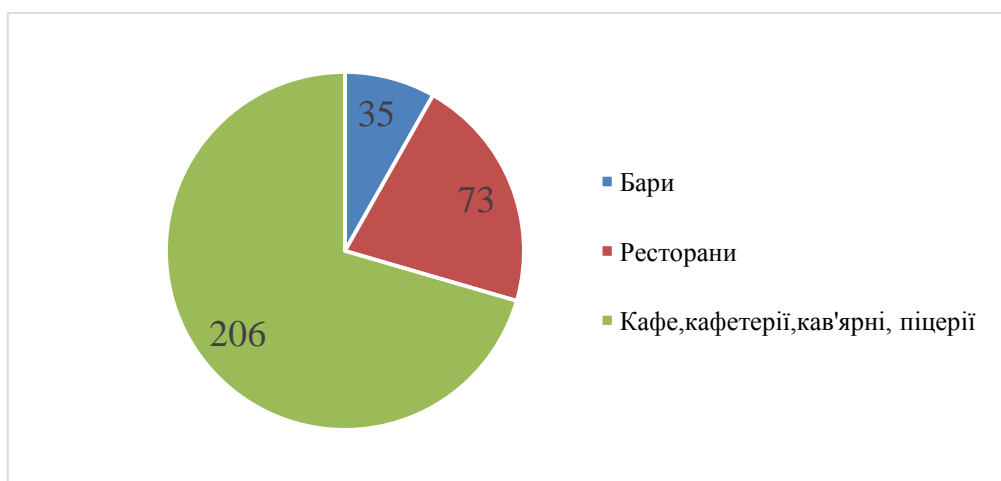

Рис. 4. Співвідношення кількості закладів ресторанного господарства Луцької ТГ станом на 1 січня 2021 року

Fig. 4. The ratio of the number of restaurant establishments in Lutsk TG as of January 1, 2021

Таблиця 6

Кількість закладів ресторанного господарства у місті Луцьк та Луцькій територіальній громаді за 2019-2021 роки

The number of restaurant establishments in the city of Lutsk and the Lutsk territorial community for 2019-2021

Тип закладу ресторанного господарства	Кількість закладів станом на 1.01. 2019 р. у м. Луцьк	Кількість закладів станом на 1.01 2020 р. у м. Луцьк	Кількість закладів станом на 1.01 2021 р. у м. Луцьк/ ЛМТГ
Бари	69	25	26/9
Ресторани	26	65	72/1
Кафе, кафетерії, кав'ярні, піцерії	201	215	197/9
Всього	296	305	295/19

**Розроблено авторами за даними виконавчого комітету Луцької міської ради*

У новостореній Луцькій територіальній громаді (крім м. Луцьк) у 2020 році функціонувало 19 закладів, з них: бари – 9 одиниць, ресторани – 1 одиниця, кафе, кафетерії, кав'ярні та піцерії – 9 одиниць.

У 2018 році кількість закладів ресторанного господарства міста Луцьк становила 296 одиниць, 2019 рік характеризувався найвищим показником у 305 одиниць, а у 2020 році – 295 одиниць, що менше на 10 одиниць за попередній рік, і свідчить про негативний вплив пандемії COVID-19 на ресторанну сферу міста. На рис. 5 відображено динаміку кількості закладів ресторанного господарства Луцька за типами

закладів в період з 2018 по 2020 рік.

Отже, аналізуючи дані рисунка 5, видно, що кількість барів суттєво зменшилась, якщо у 2018 році їх було 69, то у 2020 – 26 одиниць. Натомість, кількість ресторанів значно зросло з 26 до 72 одиниць, що свідчить про попит споживачів у даному сегменті закладів та зростання купівельної спроможності сучасного туриста. Кафе, кафетерії, кав'ярні та піцерії залишаються затребуваними, незначне скорочення даного типу закладів характеризується впливом пандемії COVID-19.

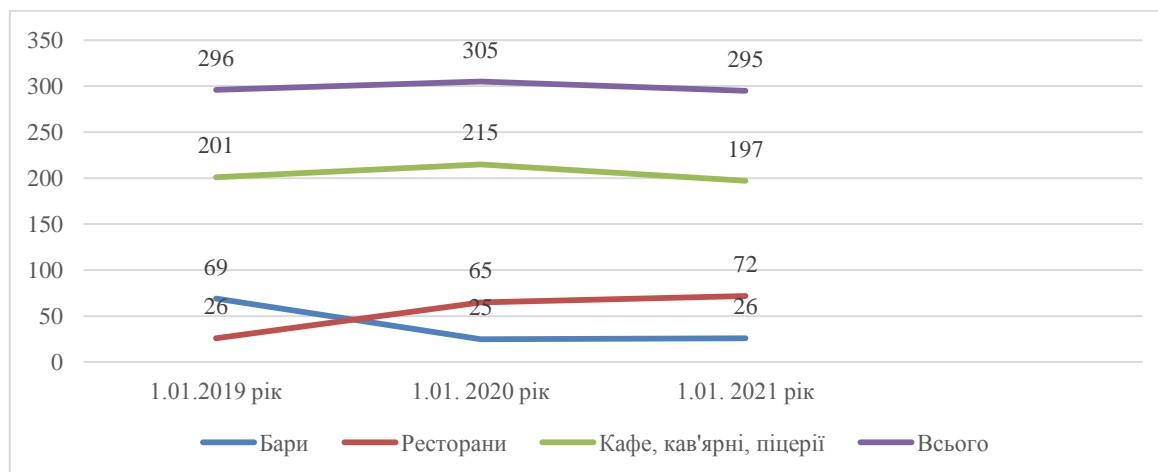

Рис. 5. Динаміка кількості закладів ресторанного господарства м. Луцьк за типами в період 2018-2020 рр.
Fig. 5. Dynamics of the number of restaurant establishments in the city of Lutsk by type in the period 2018-2020

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин ціна на готельні послуги – це сума тих коштів, які споживач віддає за право володіння певними товарами чи послугами, вважається найважливішим засобом реалізації маркетингової, фінансової та загально економічної стратегії розвитку діяльності підприємств як на національному, так і на міжнародному готельному ринку.

Цінова політика являє собою встановлений по-

рядок розрахунку ціни за послугу в залежності від конкретних умов її виконання. У зв'язку з тим, що в готельному бізнесі застосовується вільне ринкове ціноутворення, кожне готельне підприємство розробляє свої правила призначення тієї чи іншої цінової політики [1].

Нами було проаналізовано цінову політику найбільших готелів Луцької ТГ. В основному, дані готелі розміщені на території міста Луцьк (табл. 7).

Таблиця 7

Цінова політика підприємств готельного господарства Луцької ТГ за категоріями номерів, грн.
Price policy of hotel enterprises of Lutsk TG by room categories, hryvnias

Готель	Стандарт одномісний	Стандарт двомісний	Стандарт покращений	Напівлюкс	Люкс	Середня ціна номерного фонду
Готель «Noble»	1300	1600	2300	3600	5600	2 880
Готель «Patio di Fiori»	870	930	1190	1420	2000	922
Готель «Моjo»	-	1350	1500	1750	2800	1850
Готель «Срібні лелеки»	-	850	990	1300	1890	1258
Готель «Ромбус»	900	900	950	1000	1300	1010
Готель «Україна»	700	1100	-	1250	1960	1253
Готель «Світязь»	530	760	-	-	880	723
Готель «Версаль»	-	900	-	1100	1800	1267
Готель «Максимус»	-	590	690	790	890	740
Готель «Power House»	-	350	500	-	-	425
Готель «Makis»	-	750	900	-	1000	883
Готель «Профспілковий»	-	450	-	-	800	625

*Розроблено авторами за даними сайту бронювання Booking.com

Для проведення ранжування готелів за цінами номерного фонду усі вони були об'єднані у 5 груп з рівними інтервалами розрахованими за формулою (2.1). Для цього необхідно обчислити різницю між максимальним та мінімальним значенням середньої ціни номерного фонду та розділити отримане число на розмір групи (у даному випадку – на 5).

$$h = (X_{\max} - X_{\min}) / n, \quad (2.1)$$

де X_{\max} – максимальне значення ознаки;

X_{\min} – мінімальне;

n – розмір групи.

Тобто, $(2\ 880 - 425) / 5 = 491$ грн

Як видно з табл. 8 розмах варіації досить великий (від 425 до 2 880 грн), що свідчить про орієнтацію готелів Луцької ТГ на різні категорії споживачів та їх можливості.

У структурі даних готелів найбільша питома вага припадає на підприємства, середня ціна номерного фонду яких знаходиться у діапазоні від 425 грн до 916 грн, а найменша частка належить готелям, серед-

ні ціни на номери яких коливаються від 1407 грн до 2880 грн («Моjo» та «Noble»). Дані показники свідчать про те, що кожен готель має свій цільовий сегмент споживачів, і свідченням цього є вартість та категорії номерів.

Якщо готелі «Mojo», «Noble», «Україна» та «Срібні Лелеки» орієнтуються на бізнес клас та іноземних відвідувачів, то решту – на туристичний. Ряд хостелів, які функціонують на території Луцької ТГ, можуть задовольнити потреби економних туристів.

Таблиця 8

Розподіл підприємств готельного господарства за середньою ціною
Distribution of hotel enterprises by average price

Групування готельних підприємств за середньою ціною номерного фонду, грн	Кількість готельних підприємств	
	шт.	%
425-916	6 («Профспілковий», «Makis», «Power House», «Максимус», «Світязь», «Patio di Fiori»)	50%
916-1407	4 («Версаль», «Україна», «Ромбус», «Срібні лелеки»)	33,4%
1407-1898	1 («Mojo»)	8,3 %
1898-2389	-	
2389-2880	1 («Noble»)	8,3 %
Разом	12	100%

*Розроблено авторами за даними сайту бронювання Booking.com

Таким чином, проведені маркетингові дослідження туристичної привабливості Луцька та Луцької ТГ, дали можливість визначити профілі сучасних туристів, з'ясувати особливості розвитку туристичного ринку міста, та сфери гостинності зокрема, дослідити економічний ефект розвитку галузі та зробити порівняльний аналіз даних за останній період.

Загалом, окрім наявної коронавірусної кризи, виділяють ще ряд проблем у розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні, та в Луцькій ТГ зокрема. Основними проблемами, які негативно впливають на сервісну діяльність підприємств ресторанної індустрії Луцької територіальної громади є:

- недостатній рівень задоволеності вимог споживачів;
- недостатньо добре розвинута система управління якістю на підприємствах;
- переважна орієнтація представників ресторанного господарства не на якість своєї продукції, а на матеріальне забезпечення закладу;
- недостатньо високий рівень управління закладами, низький рівень лідерських якостей у керівників закладів;
- дуже часто прерогативою закладу є кількість продукції, а не її якість;

- недостатньо кваліфікований рівень персоналу закладів, а отже і низька якість обслуговування;
- недостатня рекламна діяльність закладів;
- недосконала іміджева стратегія ресторанного закладу [13].

Висновки та обговорення результатів.

Вирішення цих проблем позитивно вплине на підвищення туристичної привабливості і видимості на туристичному ринку Луцької міської територіальної громади. Оскільки ці проблеми є багато в чому взаємопов'язаними, то їх реалізація потребує комплексного підходу та затвердження Програми розвитку туризму Луцької міської територіальної громади на 2021-2022 роки [11].

Вирішення та вдосконалення даних проблем дасть змогу підприємствам готельно-ресторанного господарства збільшити кількість споживачів; сприятиме зростанню ефективності роботи підприємства, як наслідок збільшення прибутковості закладів; підвищення ефективності менеджменту закладу; зростання якості послуг та рівня обслуговування; поліпшення сприйняття споживачами іміджу та репутації підприємства; відкриє можливість закладам вийти на міжнародний ринок та збільшити кількість споживачів [3].

Список використаної літератури:

1. Агафонова Л. Г., Агафонова О. Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: Ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навч. посібник. К., 2002. 358 с.
2. Балацька Н. Ю. Ресторанний бізнес в умовах пандемії коронавірусу: проблеми та напрями трансформації моделей розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 42. С. 117-122.
3. Дослідження стану готельно-ресторанної індустрії України та вплив пандемії COVID-19 на неї. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/92.pdf (дата звернення: 21.04.2022).
4. Єрко І. В., Ляшук М. М. Діяльність готельних підприємств Волинської області та міста Луцька. *Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. інтернет- конференції (м. Луцьк, 14–15 травня 2020 р.). Луцьк: Терен, 2020, С. 67-70.
5. Луцька Міська Рада. Офіційний сайт. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/korotka-informatsiia-pro-lutsku-misku-terytorialnu-hromadu-roztashuvannia-klimat> (дата звернення: 03.05.2022).
6. Ляшук М. М., Єрко І. В. Сучасні тенденції розвитку готельно-ресторанного бізнесу рекреаційного району. *Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації*. 2020. Том 3. № 1. С. 109-120.

7. Мазурець Р. Р. Сучасний стан та проблеми розвитку готельної індустрії Волинської області. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/> (дата звернення: 16.04.2022)
8. Муха Р. А. Дослідження стану готельно-ресторанної індустрії України та вплив пандемії covid-19 на неї. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2021. № 7. URL: https://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/92.pdf (дата звернення: 25.04.2022).
9. Новикова В. І. Готельні підприємства як звичайна інфраструктура туристської діяльності. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Харків, 2020. С. 32-34.
10. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> (дата звернення: 25.04.2022).
11. Програма розвитку туризму Луцької міської територіальної громади на 2021-2022 роки (проект). URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/16057944062358394-pro-proekt-programi-rozvitku-turizmu-lutskoi-miskoi-teritorialnoi-gromadi-na-20212022-roki> (дата звернення: 26.04.2022).
12. Семикіна М. В., Пасєка С. Р., Бугаєва М. В. Розвиток підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу в контексті формування прогресивної корпоративної культури. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 33. URL: <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/25.pdf> (дата звернення: 16.04.2022).
13. Соколенко А. С., Онопрієнко К. Ю. Підвищення конкурентоспроможності підприємств ресторанного господарства за рахунок упровадження системи якості. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Харків, 2020. С. 36-38.
14. Стещенко Л. І., Савченко І. А. Деякі показники територіальної диференціації готельного господарства Волинської області. *Економіка і суспільство*. 2017. № 3. С. 899-904.
15. Jones L., Palumbo D., Brown D. Coronavirus: How the pandemic has changed the world economy. URL: <https://www.bbc.com/news/business-51706225> (дата звернення: 16.04.2022).

Iryna Ierko

PhD (Geography), Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel Industry, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli Ave, 13, Lutsk, 43025, Ukraine, e-mail: ierko@vnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>

Anastasiia Hrynasiuk

PhD (Geography), Senior Lecturer of the Department of Tourism and Hotel Industry, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli Ave, 13, Lutsk, 43025, Ukraine, e-mail: a.r.hrynasiuk@gmail.com, <https://orcid.org/000-0002-9690-341X>

Liliia Hromko

PhD (Economic), Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel Industry, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli Ave, 13, Lutsk, 43025, Ukraine, e-mail: hromko.lilia@vnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-9437-9071>

Nadiia Melnyk

PhD (Geography), Associate Professor, Uzhhorod National University, University street, 14, Uzhhorod, 88000, Ukraine, e-mail: nadiia.chyr@uzhnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-2077-595X>

FEATURES OF DEVELOPMENT OF HOTEL AND RESTAURANT ECONOMY OF LUTSK TERRITORIAL COMMUNITY

The geographical boundaries and composition of the Lutsk territorial community are characterized, namely the community includes 1 city, 1 urban-type settlement and 34 villages. We defined the dynamics of the number of tourists visiting Lutsk. The tourists number growth testifies to the strong promotion of the city and its environs, the development of tourist infrastructure and hotel and restaurant facilities, which are always ready to offer an interesting unique product to every visitor. We analysed the dynamics of the volume of tourist revenues to the budget of Lutsk from 2016 to 2019. There is an increase in the number of tourist revenues. If in 2016 this figure was 131,700 hryvnias, in 2019 it was almost 4.5 times higher and reached its peak - 587,609 hryvnias. 2020 is marked by a slight decline due to the outbreak of the COVID-19 pandemic, a reduction in travel and hotel services. The number of temporary accommodation facilities of the Lutsk Territorial Community has been studied, they can comfortably accommodate more than 1340 guests: 1108 people - in 23 modern hotels, 233 people - in 7 modern hostels. We analysed the ratio of people who stayed and did not stay overnight in Lutsk TC. The length of stay of tourists in the city of Lutsk was studied, the number of people staying for the night is 25.2% in 2017 and 32.1% in 2019. We analysed the development of restaurants dynamics in Lutsk TC, 314 establishments operate on the territory of them: 35 units - bars, 73 units - restaurants and 206 units - cafés, cafeterias, pizzerias. The analysis of pricing policy and price segments of the Lutsk TC market is given. In the structure of hotel data, the largest share falls on enterprises whose average room price is in the range from UAH 425 to UAH 916, 1407 UAH to 2880 UAH ("Mojo" and "Noble"). These indicators show that each hotel has its own target segment of consumers, as evidenced by the cost and category of rooms.

The main problems of the hotel and restaurant industry of the Lutsk territorial community are characterized, namely: insufficient level of satisfaction of consumer requirements; insufficiently well-developed quality management system at enterprises; the predominant focus of the restaurant industry is not on the quality of their products, but on the material support of the institution; insufficiently high level of management of institutions, low level of leadership qualities of heads of institutions; very often the prerogative of the institution is the quantity of products, not its quality; insufficiently qualified level of institutions staff, and hence low quality of service; insufficient advertising activities of institutions; imperfect image strategy of the restaurant.

Solving and improving these problems will allow hotel and restaurant businesses to increase the number of consumers; will increase the efficiency of the enterprise, as a consequence of increasing the profitability of institutions; improving the efficiency of the institution's management; increasing the quality of services and the level of service; improving consumer perception of the company's image and reputation; will open opportunities for institutions to enter the international market and increase the number of consumers.

Keywords: *hotel and restaurant economy, Lutsk territorial community, hotel, restaurant, tourist tax, price policy.*

References:

1. Agafonova, L. G., & Agafonova, O. Ye. (2002) *Turyzm, hotelnyi ta restoranni biznes: Tsinoutvorennia, konkurentsia, derzhavne rehulyuvannya* [Tourism, hotel and restaurant business: Pricing, competition, government regulation]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Balatska, N. Yu. (2020) *Restorannyj biznes v umovakh pandemii koronavirusu: problemy ta napryamy transformatsii modeley rozvytku* [Restaurant business in the context of the coronavirus pandemic: problems and directions of transformation of development models]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 42, 117-122 [in Ukrainian].
3. *Doslidzhennya stanu hotelno-restorannoyi industrii Ukrainy ta vplyv pandemii COVID-19 na neyi* [Study of the state of the hotel and restaurant industry of Ukraine and the impact of the COVID-19 pandemic on it]. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/92.pdf [in Ukrainian].
4. Yerko, I. V., & Lyashuk, M. M. (2020) *Diyalnist gotelnyx pidpryyemstv Volynskoyi oblasti ta mista Lucka* [Activities of hotel enterprises in the Volyn region and the city of Lutsk] *Rekreacijno-turystychnyj potencial regioniv Ukrainy: suchasnyj stan, problemy ta perspektyvy rozvytku: materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. internet- konferencii (m. Luck, 14–15 travnya 2020 r.) – Recreational and tourist potential of the regions of Ukraine: current state, problems and prospects of development: materials IV All-Ukrainian. scientific-practical Internet conferences.* (pp. 67-70). Lutsk: Teren [in Ukrainian].
5. *Lutska Miska Rada. Oficijnyj sajt* [Lutsk City Council. Official site]. Retrieved from <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/korotka-informatsiia-pro-lutsku-misku-terytorialnu-hromadu-roztashuvannia-klimat> [in Ukrainian].
6. Lyashuk, M. M., & Yerko, I. V. (2020) *Suchasni tendenciyi rozvytku hotelno-restorannoho biznesu rekreatsionoho rayonu* [Current trends in the development of hotel and restaurant business in the recreational area]. *Restorannyj i gotelnyj konsalting. Innovaciyi – Restaurant and hotel consulting. Innovation*, 3, 1, 109-120 [in Ukrainian].
7. Mazurets, R. R. (2017). *Suchasnyj stan ta problemy rozvytku hotelnoi industrii Volynskoi oblasti* [Current state and problems of development of the hotel industry of Volyn region]. Retrieved from <https://evnuir.vnu.edu.ua/> [in Ukrainian].
8. Mukha, R. A. (2021). *Doslidzhennya stanu hotelno-restorannoyi industrii Ukrainy ta vplyv pandemii Covid-19 na neyi* [A study of the state of the hotel and restaurant industry in Ukraine and the impact of the Covid-19 pandemic on it]. *Efektivna ekonomika – Effective Economics*, 7. Retrieved from https://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/92.pdf [in Ukrainian].
9. *Novykova, V. I. Hotelni pidpryyemstva yak zvychayna infrastruktura turystskoi diyalnosti* [Hotel enterprises as the usual infrastructure of tourist activity]. *Suchasni tendenciyi rozvytku industriyi turizmu ta hostynnosti u konkurentnomu seredovyshchi: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Current trends in the development of the tourism and hospitality industry in a competitive environment: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, (pp. 32-34). Kharkiv [in Ukrainian].
10. *Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy №2755-VI vid 02.12.2010 r.* [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine №2755-VI of December 2, 2010]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> [in Ukrainian].
11. *Prohrama rozvytku turizmu Lutskoi miskoi terytorialnoi hromady na 2021-2022 roky (proyekt)* [Tourism Development Program of Lutsk City Territorial Community for 2021-2022 (project)]. Retrieved from <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/16057944062358394-pro-proekt-programi-rozvitku-turizmu-lutskoi-miskoi-teritorialnoi-gromadi-na-20212022-roki> [in Ukrainian].
12. *Semykina, M. V., Pasiaka, S. R., & Buhayeva, M. V. (2018). Rozvytok pidpryyemstv hotelno-restorannoho i turystychnoho biznesu v konteksti formuvannya prohresyvnoi korporatyvnoyi kultury* [Development of hotel and restaurant and tourism business enterprises in the context of formation of progressive corporate culture]. *Naukovi pratsi Kirovohradskogo natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of Kirovograd National Technical University. Economic Sciences*, 33. Retrieved from <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/25.pdf> [in Ukrainian].
13. *Sokolenko, A. S., & Onopriyenko, K. Yu. (2020). Pidvyshchennya konkurentospromozhnosti pidpryyemstv restorannoho hospodarstva za rakhunok uprovadzhennya systemy yakosti* [Improving the competitiveness of restaurant enterprises through the introduction of a quality system]. *Suchasni tendentsii rozvytku industrii turizmu ta hostynnosti u konkurentnomu seredovyshchi: materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferenciyi – Current trends in the development of the tourism and hospitality industry in a competitive environment: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, (pp. 36-38). Kharkiv [in Ukrainian].
14. *Steshenko, L. I., & Savchenko, I. A. (2017). Deyaki pokaznyky terytorialnoi dyferentsiatsii hotelnoho hospodarstva Volynskoi oblasti* [Some indicators of territorial differentiation of the hotel industry of Volyn region]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 3, 899-904 [in Ukrainian].
15. *Jones, L., Palumbo, D., & Brown, D. Coronavirus: How the pandemic has changed the world economy.* Retrieved from <https://www.bbc.com/news/business-51706225>

Received 02 May 2022

Accepted 25 May 2022